

Motion till riksdagen 2006/07:So450

av **Solveig Hellquist (fp)**

Lag om tvångsvård för gravida missbrukare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvångsvård för gravida missbrukare.

Motivering

Varje år föds många barn i Sverige med skador som en följd av att modern missbrukar alkohol eller narkotika. Det är orimligt och inhumant att barn ska behöva födas med skador till följd av missbruk under graviditeten. Därför är det nödvändigt att kvinnan får vård tidigt under graviditeten för att det ofödda barnet inte ska födas med obotliga och livslånga skador.

Alkohol- och narkotikakonsumtionen har ökat inte minst bland unga kvinnor i Sverige. Varje år blir sannolikt tusentals missbrukande kvinnor gravida. Forskning från Huddinge sjukhus i Stockholm visar att ca 30 % av blivande mödrar fortsätter att dricka under graviditeten, och 17 % dricker i en omfattning som kan innebära risk för skador på fostret. Det väntade barnet riskerar därmed att få allvarliga skador. Myndigheterna har oftast få möjligheter att stoppa kvinnornas missbruk genom ett tvångsomhändertagande. Svensk lag tillåter inte detta.

Missbruk under graviditeten

Det finns exempel på fall där kvinnan inte kunnat sluta missbruka under graviditeten och där socialtjänsten ansökt om tvångsvård enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) men där domstolen avslagit ansökan. Det går inte att ta hänsyn till ett ofött barn har varit länsrättens motivering. Det är endast kvin-

Fel! Okänt namn på

nans eget vårdbehov som rätten kan ta hänsyn till. Är kriterierna för tvångsvård inte uppfyllda kan det inte heller bli fråga om tvångsvård.

I Norge kan kvinnor som missbrukar under graviditeten dömas till tvångsvård. Resultatet däriifrån visar att endast få omhändertaganden kommit till stånd. Lagen har däremot haft en preventiv inverkan. I Sverige kan LVM ej användas som skydd för barnet. Detta gör att barn varje år föds med skador av alkohol och narkotika på grund av moderns missbruk under graviditeten.

Då konsumtionen av alkohol och narkotika ökar tycks också fler gravida kvinnor ha en högre konsumtion än tidigare enligt en pågående studie på familjesociala avdelningen på Huddinge sjukhus. Studien visar att var tredje kvinna dricker alkohol under graviditeten och var tionde dricker en gång i veckan. Trots information konsumerar alltså kvinnor alkohol och narkotika under graviditeten.

Fosterskador av missbruk

Forskning både från Sverige och från en stor mängd andra länder visar att foster som utsätts för stora mängder alkohol och narkotika får omfattande hjärnskador. De skadade barnen får olika grader av utvecklingsstörningar, beteendestörningar och psykiska besvär. De har svåra koncentrationsstörningar, impulsstörning, perceptionsstörningar m.m. De visar tillväxthämningar redan som foster och växer också dåligt efter födelsen.

Under skoltiden visar sig svårigheterna speciellt tydligt och även som vuxna har de många kvarstående problem med svårigheter som att behålla jobb, psykiska besvär, eget missbruk och kriminalitet. Även studier där den gravida kvinnan konsumerat måttliga mängder alkohol under graviditeten visar på att barnet kan få mindre skador, lätt utvecklingsstörning, koncentrationsstörningar m.m. Flera av barnen visar klara abstinenssymtom redan vid förlossningen.

Tvångsvård

För att undvika att flera barn med fetala skador av alkohol och narkotika föds, är det nödvändigt att införa en lag om tvångsvård för gravida missbrukare i Sverige – detta framför allt då konsumtionen av både alkohol och narkotika och även vissa läkemedel ökar för kvinnor i fertil ålder. Den personal som jobbar med dessa kvinnor och deras väntade barn känner stor frustration. De kan inget göra utan bara konstatera att fostret troligen utsätts för skador om modern fortsätter sitt missbruk under graviditeten. I de fall modern inte samtycker till vård är tvångsvård därför det enda alternativet. Därigenom slipper barnet skadorna och modern slipper den livslånga skulden att ha alkoholskadat sitt barn.

Fel! Okänt namn på

Under slutet av 70-talet och början av 80-talet diskuterades en lag om tvångsvård, men någon sådan antogs ej. Argumenten var då bl.a. att det skulle vara kritiskt ur psykisk synvinkel att omhänderta en gravid kvinna. Den socialdemokratiska regeringen genom folkhälsominister Morgan Johansson har beslutat utreda erfarenheterna av tvångsvård för gravida missbrukare i Norge. Erfarenheterna från personal som arbetat under lång tid med dessa kvinnor samt erfarenheter från andra länder visar på att en sådan lag om tvångsvård har en stor preventiv effekt och kan vara nödvändig att använda i extrema fall. I övrigt räcker information och behandling för de kvinnor som vill medverka i en sådan.

Det är hög tid att svensk lagstiftning utgår från barns bästa och gör det möjligt att tvångsomhänderta gravida kvinnor som inte kan förmås att sluta missbruka.

Stockholm den 26 oktober 2006

Solveig Hellquist (fp)